

Дейнега Назар Романович
аспірант,
Інститут економіки і менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-566-5-3>

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ФОНДОВОГО РИНКУ ЯК КАТАЛІЗАТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Сучасний етап розвитку глобальної економіки характеризується глибокою цифровою трансформацією, що докорінно змінює традиційні бізнес-моделі. Фондовий ринок, як ключовий інститут мобілізації капіталу, перетворюється на складну цифрову екосистему, відкриту для широкого кола учасників. Цифровізація виступає провідним напрямом інноваційного розвитку, забезпечуючи створення нових конкурентних переваг для підприємств. Її вплив на економіку є системним, оскільки галузі, що активно використовують цифрові технології, демонструють прискорені темпи зростання. Цей процес кардинально знижує два ключові бар'єри: транзакційні витрати та інформаційну асиметрію. Цифрові платформи, що базуються на технологіях фінансових інновацій (FinTech) та блокчейну, дозволяють автоматизувати значну частину процесів, радикально зменшуючи їх вартість. Це «демократизує» ринок, відкриваючи доступ до капіталу для малого та середнього бізнесу (МСБ), що є потужним каталізатором для розвитку національної економіки.

Ключовими агентами змін виступають FinTech-компанії, що застосовують інноваційні підходи до фінансових послуг. Центральним процесом, що стимулюється FinTech, є дезінтермедіація – усунення традиційних фінансових посередників. Використовуючи аналітику великих даних та машинне навчання, FinTech-стартапи уникають значних витрат, пов'язаних із утриманням фізичної інфраструктури. Інструменти, такі як мобільні додатки та онлайн-платформи, забезпечують прямиий доступ до

фінансових послуг, знижуючи їх вартість. Водночас відносини між FinTech-компаніями та традиційними банками є складними. FinTech є гнучкими та інноваційними, але стикаються з проблемами довіри та кібербезпеки. Банки, навпаки, мають капітал та репутацію, але часто є технологічно інертними. Успіх цифрової трансформації залежатиме від їхньої здатності до співпраці, а регуляторна політика має сприяти створенню платформ для такої взаємодії [1, с. 23].

Однією з найбільш революційних інновацій є токенизація – процес перетворення прав на реальні активи у цифрові токени на блокчейні. Це дозволяє представити акції, облігації чи нерухомість у вигляді цифрових одиниць, відкриваючи нові можливості для залучення капіталу. Переваги токенизації багатогранні: вона підвищує ліквідність активів шляхом їх поділу (фракціонізації), знижує поріг входу для інвесторів, зменшує транзакційні витрати та забезпечує високий рівень прозорості. Це робить токенизацію особливо привабливою для МСБ. Проте існують і серйозні ризики: регуляторна невизначеність, технологічні загрози та висока волатильність цін. Хоча технологія обіцяє високу ліквідність, на практиці ринок стикається з проблемою фрагментації через безліч несумісних платформ. Для реалізації потенціалу токенизації в Україні критично важливою є розбудова національної інфраструктури, яка могла б забезпечувати сумісність між різними системами [2, с. 7].

В українських реаліях цифрова трансформація стикається з унікальними викликами. Повномасштабне вторгнення спричинило глибоку економічну кризу та значні макроекономічні ризики. В умовах воєнного стану можливості НКЦПФР з моніторингу ринку обмежені, а відтермінування розкриття звітності емітентами знижує прозорість. Ключовою перешкодою є глибока регуляторна невизначеність. Закон «Про віртуальні активи» так і не набрав чинності через відсутність змін до Податкового кодексу [3]. Цей законодавчий вакуум створює «сіру зону», сприятливу для шахрайства та корупції, що підриває довіру до ринку. Для виходу з глухого кута розроблено законопроекти (№10225, №10225-1), спрямовані на гармонізацію українського законодавства з

європейським регламентом MiCA (Markets in Crypto-Assets) [4]. Цей процес передбачає імплементацію європейських підходів до класифікації віртуальних активів, встановлення чітких правил для емітентів та запровадження прозорої системи оподаткування. Прийняття європейських стандартів стане потужним сигналом для міжнародних інвесторів про те, що Україна є частиною європейського правового простору, що є критично важливим для залучення капіталу на післявоєнну відбудову [5, с. 229].

Таким чином, цифрова трансформація фондового ринку має величезний, але нереалізований потенціал для економічного розвитку підприємств в Україні. Головною перешкодою є не технологічна відсталість, а системні проблеми інституційного характеру. Розбудова сучасного, прозорого та надійного цифрового ринку капіталу є стратегічним пріоритетом. Для цього необхідний комплексний підхід: негайне завершення процесу прийняття законодавства, гармонізованого з MiCA, створення стимулюючої податкової бази та розробка державної стратегії розвитку ринків капіталу. Підприємства, зі свого боку, мають проактивно вивчати нові інструменти та інвестувати у цифрові компетенції та кібербезпеку. Лише скоординовані зусилля держави, бізнесу та ринкової інфраструктури дозволять Україні перетворити цифровий фондовий ринок на дієвий інструмент економічного зростання.

Список використаної літератури:

1. Костюк В. А. Роль фінтех у розвитку фінансового ринку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2023. Вип. 49. С. 115–120. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/54144>.
2. Бондаренко О. С., Коваленко В. В. Переваги та недоліки токенизації підприємств. *Економічний простір*. 2023. № 185. С. 88–92. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/24045/1/0060381.pdf>.
3. Закон України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 № 2074-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022. № 42. ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20>.
4. Внутрішні виклики регулювання віртуальних активів в Україні. Національна асоціація адвокатів України. 2024.

URL: <https://unba.org.ua/publications/9651-vnutrishni-vikliki-regulyuvannya-virtual-nih-aktiviv-v-ukraini.html>.

5. Гринько Т. В., Глуха Г. Я. Цифрова трансформація промислового менеджменту: виклики та можливості. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/24045/1/0060381.pdf>.